

BG

BG

BG

КОМИСИЯ НА ЕВРОПЕЙСКИТЕ ОБЩНОСТИ

Брюксел, 20.11.2008
COM(2008) 763 окончателен

СЪОБЩЕНИЕ ОТ КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И СЪВЕТА
ЕВРОПЕЙСКИЯТ СЪЮЗ И АРКТИЧЕСКИЯТ РЕГИОН

СЪОБЩЕНИЕ ОТ КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И СЪВЕТА

ЕВРОПЕЙСКИЯТ СЪЮЗ И АРКТИЧЕСКИЯТ РЕГИОН

1. ВЪВЕДЕНИЕ

Европейският съюз е неотменно свързан с Арктическият регион¹ (по-нататък наричан „Арктика“) чрез неповторимо съчетание от исторически, географски, икономически аспекти и научни постижения. Три държави-членки – Дания (Гренландия), Финландия и Швеция – притежават територии в Арктика. Две други арктически държави – Исландия и Норвегия – са членове на Европейското икономическо пространство². Канада, Русия и Съединените щати са стратегически партньори за ЕС. Европейските арктически райони са приоритет в политиката за Северното измерение³. Отвъд зоните под национална юрисдикция Северният ледовит океан включва части от открито море и морското дъно, управлявани от Международния орган по морското дъно.

Обширните морски и сухоземни пространства на Арктическият регион са жизненоважни и уязвими компоненти от екологичната и климатичната система на Земята. Температурата на въздуха в Арктика се повишава с двойно по-бърз темп от глобалното средно повишаване на температурата⁴. Покритието от океански лед, снежното покритие и вечният лед намаляват бързо, като това е причина за силни ответни механизми, които ускоряват глобалното затопляне. Ускорената загуба на ледената покривка на Гренландия ще доведе до значително и бързо повишаване на морското равнище.

Въпреки суровите условия топенето на ледовете и новите технологии постепенно ще подобрят достъпа до живи и неживи ресурси на Арктика, както и до нови плавателни пътища. Въпреки че Арктика остава един от най-девствените райони на Земята, той ще е все повече под натиск от съчетаното въздействие на изменението на климата и засилената човешка дейност.

Политиките на ЕС в такива области като околна среда, енергетика, научни изследвания, транспорт и рибарство имат пряко отношение към Арктика. Основна предпоставка в интегрираната морска политика на ЕС е, че всеки морски район е единствен по рода си и изисква отделно внимание, за да се гарантира неговото балансирано ползване по устойчив начин.

¹ Понятието „Арктически регион“, използвано в настоящото съобщение, обхваща района около Северния полюс на север от Арктическият кръг. То включва Северния ледовит океан и териториите на осем арктически държави: Канада, Дания (включително Гренландия), Финландия, Исландия, Норвегия, Русия, Швеция и Съединените щати.

² Разпоредбите на Споразумението за ЕИП гарантират пълноценното участие на държавите от ЕИП/ЕАСТ във вътрешния пазар и в този смисъл позволяват сътрудничество в такива области като околна среда, научни изследвания, туризъм и гражданска защита, като всички те са от голямо значение за Арктика.

³ Северното измерение е споделена политика между 4 партньора (Европейския съюз, Исландия, Норвегия и Русия), която насърчава стабилността, благоденствието и устойчивото развитие.

⁴ Констатация на Арктическият съвет (2005 г.), потвърдена от по-късни измервания.

Предвид ролята на изменението на климата като „умножаващ заплахите фактор“ Комисията и Върховният представител за общата политика в областта на външните отношения и сигурността посочват, че климатичните изменения променят геостратегическата динамика на Арктика, с възможни последици за международната стабилност и европейските интереси, свързани със сигурността, което налага разработването на политика на ЕС за Арктика⁵. Като цяло арктическите предизвикателства и възможности ще имат значително отражение върху живота на европейските граждани за поколения напред. Наложително е Европейският съюз да отговори на тези предизвикателства и възможности съгласувано и систематично, в сътрудничество с арктическите държави, територии и други заинтересовани страни. В настоящото съобщение се определят интересите на ЕС и се предлагат за държавите-членки и институциите на ЕС действия, свързани с три основни цели на политиката:

- защита и опазване на Арктика в сътрудничество с населението на региона
- насърчаване на устойчивото използване на ресурсите
- принос за засилено арктическо многостранно управление

2. ЗАЩИТА И ОПАЗВАНЕ НА АРКТИКА В СЪТРУДНИЧЕСТВО С НАСЕЛЕНИЕТО НА РЕГИОНА

2.1. Околна среда и изменение на климата

Дейността в държавите-членки на ЕС – както и в повечето други страни – оставя екологична следа в Арктика. Решаването на първопричините за измененията в Арктика изисква глобален отговор. Въздействията, причинени от изменението на климата, представляват особено важно предизвикателство за района както понастоящем, така и за в бъдеще. Европейският съюз има водеща роля в борбата с изменението на климата и в насърчаването на устойчиво развитие. Държавите-членки на ЕС и Европейската комисия са страни по повечето многостранни споразумения за околната среда, които имат основно значение за Арктика. Европейската промишленост е сред водещите в разработването на технологии за безопасно и устойчиво функциониране в сурови условия - на суша, в брегови зони и крайбрежни води.

Арктическата околна среда е особено уязвима, а ниската гъстота на население и инфраструктура прави управлението на спешни действия при извънредни ситуации изключително трудно.

Цели на политиката

Основната цел следва да бъде предотвратяване и смекчаване на отрицателното въздействие на изменението на климата, както и подкрепа за приспособяване към неминуемите промени. Действията за предотвратяване и смекчаване следва също така да обхващат други глобални и трансгранични процеси с отрицателно въздействие върху Арктика, като преноса на замърсители на далечни разстояния. Това следва да бъде допълнено с разработването на холистично, съобразено с екосистемите управление на

⁵ Климатични изменения и международна сигурност, съвместен политически документ на Европейския съвет от 14 март 2008 г.

човешката дейност, което да гарантира устойчивото управление на тези системи, включвайки екологични съображения на всички нива. Съществува необходимост от по-добро управление на спешните действия при извънредни ситуации.

Предложения за действие

- да се оцени ефективността на политиките на ЕС и на многостранните споразумения в областта на околната среда за отговор на екологичните предизвикателства пред Арктика.
- да се укрепят международните усилия за смекчаване на въздействието от изменението на климата и да се определят области, в които е необходимо да се предостави подкрепа за приспособяване към последиците от изменението на климата, включително и адаптивно управление на биоразнообразието.
- да се насърчава постоянен диалог с НПО относно екологичната ситуация в Арктическият регион.
- да бъдат координирани усилията с арктическите държави, територии и други заинтересовани страни в насърчаването на високи екологични стандарти; да се подобри съобразеното с екосистемите управление на морската среда в Северния ледовит океан, като се споделя опитът на ЕС с арктическите държави.
- да се отчита въздействието върху околната среда преди взимане на решения тогава, когато стратегиите и проектите на ЕС засягат Арктика; да се насърчава използването на оценки на въздействието на проекти, планове и програми, които имат отражение върху околната среда на Арктика, включително стратегически екологични оценки, и да се споделя опитът с арктическите държави.
- да се подкрепят проверки и наблюдение на химикали в Арктика. Да се увеличат усилията за намаляване на замърсяването на Арктика с устойчиви органични замърсители, тежки метали и други замърсители, включително и тези от източници, разположени на сушата. Да продължи подкрепата за унищожаване на натрупани вредни химикали и намаляване на риска от радиоактивно изтичане в Арктика.
- да продължи сътрудничеството по предотвратяване, готовност и отговор при бедствия. Центърът за наблюдение и информация на Комисията може да допринесе за подобряване на капацитета на ЕС за отговор при бедствия в Арктика. Комисията ще подкрепи сключването на споразумение относно предотвратяване и отговор на извънредни ситуации в рамките на Евро-Арктическият съвет от региона на Баренцово море (Barents Euro-Arctic Council – BEAC)⁶.
- да се укрепи сътрудничеството за увеличаване на спестяванията на първична енергия, енергийната ефективност и използването на енергия от обновяеми източници в Арктика.
- да се допринася за оценката на въздействието върху морските бозайници на увеличения акустичен шум, предизвикан от човешката дейност.

⁶

Форум за междуправителствено сътрудничество в региона на Баренцово море.

2.2. Подкрепа за местните народи и коренното население

Около една трета от 4-те милиона души, които живеят в Арктика са коренно население. Те са особено уязвими от нарастващия натиск, породен от изменението на климата и глобализацията.

Цели на политиката

Арктическите коренни народи в ЕС са защитени със специални разпоредби съгласно правото на Европейската общност⁷. Основен принцип в Съвместната декларация на ЕС относно политиката за развитие⁸ е пълноправното участие и свободното и информирано съгласие на коренните народи. Програмите на ЕС за регионална политика и трансгранично сътрудничество също облагодетелстват коренните народи, чиито организации участват в Северното измерение. Правата на коренните народи са тематичен приоритет в рамките на Европейската инициатива за демокрация и права на човека.

Ловът на морски бозайници е от ключово значение за поминъка на арктическите народи от праисторически времена насам и ясно се признава правото им да поддържат традиционното си препитание. При все това обаче сегашната човешка дейност поставя някои от тези видове бозайници пред заплахата и в ЕС все повече нараства грижата за хуманно отношение към животните. Политиките на ЕС следва да продължат да отчитат всички фактори, като се търси открит диалог с въпросните общности.

Предложения за действие

- Да се започне редовен диалог с коренните арктически народи.
- Да се предоставят възможности за самостоятелно развитие и за защитата на техния начин на живот.
- Да се подкрепят по-конкретно организациите и дейностите на саамите и други народи от европейския Арктически регион, *inter alia* в рамките на регионални и трансгранични програми. Да се насърчава северноевропейското ноу-хау в отглеждането на северни елени.
- Да продължат усилията за гарантиране на ефективна защита на китовите, особено в рамките на Международната комисия по китолов (IWC), включително и в контекста на Арктика. Да се подкрепят предложения за управление на препитанието на коренното население чрез китолов, при условие че опазването на китовите не се излага на риск, китоловът е подходящо регламентиран и уловът остава в рамките на документираните и признати нужди за препитание.
- Да се провежда диалог с коренното население и други местни общности, които традиционно се занимават с лов на тюлени.
- Понастоящем Общността обмисля забрана на пускане на пазара, внос, транзит и износ на тюленови продукти. Това обаче не следва да засегне по неблагоприятен

⁷ Протокол 3 от Акта за присъединяване на Швеция и Финландия.

⁸ Приета от Съвета, Парламента и Комисията през 2005 г.

начин основните икономически и социални интереси на коренните общности, които традиционно се занимават с лов на тюлени. Според разпоредбите на предложението за регламент на Европейския парламент и на Съвета относно търговията с тюленови продукти⁹, тюленовите продукти, получени от лов, традиционно провеждан от инуитски общности и които допринасят за тяхното препитание, не се обхващат от забраната. Предложението също така предвижда разрешение на търговията и в други случаи, когато са изпълнени определени изисквания за начина и метода на убиване и одиране на тюлените. Диалогът на Комисията със засегнатите коренни общности ще цели да улесни практическото изпълнение на тези разпоредби.

2.3. Научни изследвания, наблюдение и оценки

Политиките, разработени в отговор на предизвикателствата, следва да се основават на оценки, които използват най-добрите съществуващи познания и разбиране на процесите, които засягат Арктика. Арктическият съвет¹⁰ има широкообхватни научни програми и публикува полезни оценки.

Държавите-членки на ЕС и Европейската общност имат важен принос за научните изследвания в Арктика¹¹. Настоящата Седма рамкова програма предвижда нови проекти и обширни международни инициативи за работа по научни изследвания, свързани с Арктика. Европейският полярен съвет работи за хармонизиране и увеличаване на въздействието на европейските полярни научни изследвания. Европейската агенция по околната среда направи редица оценки въз основа на работата на Арктическият съвет.

Въпреки това остават недостатъчни дългосрочното наблюдение, координация и наличност на данни за арктическите научни изследвания.

Цели на политиката

За Европейската общност Арктика следва да продължи да бъде приоритетна област за научни изследвания, за да се преодолее изоставането в познанието за региона и за да се преценят бъдещите антропогенни въздействия, особено по отношение на изменението на климата. Освен това Общността следва да укрепи международното сътрудничество и съвместимост и да даде своя принос за планирането на конкретни стъпки за предотвратяване, смекчаване и приспособяване.

Предложения за действие

- Да се разработят по-нататъшни научноизследователски програми, които да работят по въпросите на повишаването на морското равнище, загубата на морската ледена покривка и топенето на вечния лед, както и свързаните с тях ответни реакции, които

⁹ COM(2008) 469, 23.7.2008 г.

¹⁰ Арктическият съвет е междуправителствен форум, който насърчава сътрудничеството между арктическите държави и привлича участието на коренните общности.

¹¹ Предишни рамкови програми на Общността (РП5 и РП6) са подкрепили повече от 50 проекта, свързани с полюсите. Това включва DAMOCLES, най-големия принос за Международната полярна година. В рамките на РП6 бюджетът за дейности, свързани с Арктика, достигна 86 млн. EUR.

водят до по-бързо затопляне и които имат други антропогенни въздействия върху арктическите екосистеми.

- Да се оцени състоянието и развитието на арктическата околна среда, за да се даде принос в разработването на подходящи политики на ЕС.
- Да се създаде нова инфраструктура за научни изследвания и да се подобри капацитетът за наблюдение и надзор. Да се даде принос за приключването на проекта за ледоразбивача за научни изследвания Aurora Borealis.
- Да се координират усилията в различни научни сфери, които са от значение за Арктика, като околна среда, транспорт, здравеопазване и енергия, както и да се разработят арктически технологии.
- Да се осигури последователност в измерването на пространството посредством GMES¹². Да се оказва подкрепа за дългосрочни измервания и отчитане на морски данни чрез Европейската мрежа за наблюдение и данни за морската среда. Да се даде принос за създаването на арктически компонент на Системата за глобално наблюдение на Земята (GEOSS).
- Да се разработи засилен, широк международен обмен на информация относно научни проекти и да се подкрепя координирането на национални програми. По този начин ЕС следва да допринесе в подкрепа на създаването на устойчива мрежа за наблюдение на Арктика.
- Да се осигури открит достъп до информация от арктически наблюдения и научни изследвания, основан на принципа на общата информационна система за околната среда. Да се улеснява и подкрепя ангажирането на по-широката общественост.

3. НАСЪРЧАВАНЕ НА УСТОЙЧИВОТО ИЗПОЛЗВАНЕ НА РЕСУРСИ

3.1. Въгледороди

Арктика притежава широки неизползвани резерви от въгледороди¹³. Познатите офшорни ресурси в Арктика са разположени в рамките на изключителната икономическа зона на арктическите държави. Арктическите ресурси могат да допринесат за по-голяма сигурност в ЕС на доставките по отношение на енергията и суровините като цяло¹⁴. Разработването на тези ресурси обаче ще бъде бавно, тъй като е свързано със значителни предизвикателства и големи разходи поради суровите условия и многобройните екологични рискове.

¹² GMES (Глобален мониторинг на околната среда и сигурността) е инициатива на ЕС, която цели да предоставя устойчиви и напълно надеждни информационни услуги, основани на капацитета за наблюдение на Земята.

¹³ Вж. Wood Mackenzie и Fugro Robertson: „Бъдещето на Арктика, нови хоризонти за изследване“ и оценка от U.S. Geological Survey. Важно е да се отбележи, че прогнозите се основават на проучвания; необходими са по-задълбочени научни изследвания за повече точност.

¹⁴ На 4 ноември 2008 г. Комисията прие Съобщение относно „Инициатива за суровините – посрещане на нашите основни потребности от растеж и работни места в Европа“ (COM(2008)699).

Цели на политиката

Разработването на арктическите резерви от въглеводороди следва да става в пълно зачитане на строги екологични стандарти, като се взема предвид особената уязвимост на Арктика. Следва да се поддържат предните позиции на ЕС в технологиите за устойчиво разработване на ресурси в полярни условия.

Предложения за действие

- Да се работи за укрепване на основите на дългосрочното сътрудничество, особено с Норвегия и Руската федерация, като се улеснява устойчивото и екосъобразното разработване, извличане и транспортиране на арктически въглеводородни ресурси. Както и в други области, водещият принцип ще бъде равни условия и взаимен достъп до пазар.
- Да се насърчава спазването на най-високите възможни екологични стандарти. Да се настоява за въвеждането на задължителни международни стандарти, които се основават *inter alia* на насоките на Арктическият съвет и съответните международни конвенции.
- Да се насърчава по-нататъшната научноизследователска и развойна дейност в офшорните технологии и инфраструктури. Да се обогати опитът, натрупан от европейската промишленост в добива на нефт и газ в моретата. Да се съдейства за по-нататъшни научни изследвания и иновации, паралелно с изместването на фокуса към все по-сурови климатични условия и по-дълбоки води.
- Да се насърчава развитието на морски клъстери, в рамките на които университетите и научните центрове могат да предоставят обучен персонал и изследователска материална база на по-малки предприятия. Голяма част от иновациите ще бъдат инициирани от малки и средни предприятия, обединени в регионални клъстери.
- Да се преценят възможностите за подкрепа на насоките за добив на нефт и газ, изработени от Арктическият съвет.

3.2. Риболов

Единственият значим риболов в Арктика се осъществява понастоящем в Баренцово море и в източната и южната част на Норвежко море. Въпреки това измененията в климата могат да доведат до по-голяма популация при някои видове риби и промени в местообитанието при други. Възможно е да се открият нови области за риболов поради по-големия достъп, в резултат от намаляването на ледената покривка. За някои от извънтериториалните арктически води все още не съществува какъвто и да било международен режим за опазване и управление. Това би могло да доведе до нерегламентиран риболов.

ЕС е сред най-важните консуматори на арктическа риба, като само малка част от тази риба е уловена от плавателни съдове на Общността. Европейската общност е член на Комисията по риболова в Североизточния Атлантически океан (NEAFC). Общността си сътрудничи с държавите, които упражняват суверенитет или юрисдикция над арктическите води, като се стреми не само да осигури възможности за риболов, но и да гарантира дългосрочно опазване и оптимално използване на рибните ресурси.

Цел на политиката

Основната цел на ЕС е да осигури използването на арктическите рибни ресурси по устойчив начин, като в същото време се зачитат правата на местните крайбрежни общности.

Предложения за действие

- Да се изработи регулаторна рамка за онази част от арктическите извънтериториални води, които все още не са обхванати от международен режим за опазване и управление, преди да се появят нови възможности за риболов. Това ще предотврати развитието на риболовна дейност в отсъствието на регламентация и ще гарантира честно и прозрачно управление на риболова в съответствие с Кодекса на поведение за отговорен риболов. По принцип за предпочитане е да се разшири мандатът на съществуващи организации за управление, като NEAFC, а не да се създават нови такива. До създаването на режим за опазване и управление за областите, които все още не са обхванати от такъв режим, не трябва да започва нов риболов.

3.3. Транспорт

Държавите-членки на ЕС притежават най-голямата търговска флота в света и много от тези плавателни съдове използват океански пътища. Топенето на океанския лед постепенно отваря възможност за корабоплаване по пътища през арктическите води. Това би могло значително да съкрати пътуването между Европа и Тихия океан, да спести енергия, да намали емисиите, да насърчи търговията и намали натиска върху основните междуконтинентални плавателни пътища. Остават обаче сериозни препятствия, които включват плаващи ледени блокове, липса на инфраструктура, екологични рискове и несигурност относно бъдещите търговски модели. Следователно развитието на арктическо търговско корабоплаване ще изисква време и усилия.

Цели на политиката

В интерес на ЕС е да изследва и подобри условията за постепенно въвеждане на арктическо търговско корабоплаване, като в същото време се насърчават по-строги стандарти за безопасност и за опазване на околната среда и се избягват отрицателните последици.

По същия начин държавите-членки и Общността следва да защитават принципа за свободно корабоплаване и правото на мирно преминаване през новооткрити коридори и области.

Предложения за действие

- Да се насърчава цялостното изпълнение на съществуващите задължения относно правилата за корабоплаване, морска безопасност, системата от пътища и екологични стандарти в Арктика, и по-конкретно тези в рамките на Международната морска организация (ИМО).
- Да се подчертае необходимостта от избягване на дискриминационни практики (по-конкретно по отношение на такси, задължителни услуги, нормативни правила) от

страна на която и да било арктическа крайбрежна държава спрямо търговски кораби на трети държави.

- Да се укрепи капацитетът за морско наблюдение в далечния Север. Комисията заедно с Европейската космическа агенция разглежда възможността за сателитна система с околополярна орбита, която да бъде в състояние да прихваща сигнали от цялото земно кълбо. Ако тази инициатива е успешна, това би позволило по-добро познаване на корабния трафик и по-бърза реакция в спешни случаи. Сателитната навигационна система „Галилео“ също ще играе важна роля в Арктика за по-добро и безопасно плаване, морско наблюдение и отговор в спешни случаи.
- В рамките на приложимите правила за конкуренцията – да се запази конкурентното водачество на европейските корабостроителници в разработването на технологии, необходими за арктически условия¹⁵. Важно преимущество за бъдеще е способността да се предоставят специално проектирани, екосъобразни кораби, включително ледоразбивачи.
- Да се разгледа възможността за подкрепа за определяне на някои арктически плавателни пътища като особено чувствителни морски зони според правилата на ИМО, ако това бъде предложено от други арктически крайбрежни държави.
- Да се подкрепя по-нататъшната работа за укрепване на екологичните стандарти и стандартите за безопасност на ИМО, приложими за арктическите води.

В областта на наземния и въздушния транспорт в европейските арктически зони основната цел следва да бъде развитието на инфраструктури за наземен и въздушен транспорт Изток-Запад. Създаването на партньорство на Северното измерение за транспорт и логистика ще предостави по-нататъшна подкрепа за наземните връзки между ЕС и северозападна Русия, които са от значение за бъдещото развитие на тази област.

3.4. Туризм

Арктическият туризм, особено с кораби за пътешествия, се развива с бърз темп, но няколко инцидента демонстрираха свързаните с него рискове.

Цели на политиката

ЕС следва да продължи да подкрепя устойчив арктически туризм, като приветства усилията за намаляване на отражението върху околната среда. Основни съображения следва да бъдат опазването на околната среда и ползите за местните крайбрежни общности.

Предложения за действие:

¹⁵ В корабостроенето, ремонта и преустройството на кораби, морското оборудване и проектиране, като например единствения по рода си плавателен съд от вида DAS (Double Acting Ship) с оптимизирана предна част на кораба за открита водна повърхност и задна част, проектирана за разбиване на лед. Драгирането на арктически пристанища е друга област.

- Да се подкрепя засилването на безопасността на корабите за пътешествия, да се ограничи достъпът до особено уязвими области.
- Да се насърчава екосъобразен туризъм, който включва местните общности.

4. ПРИНОС ЗА ЗАСИЛЕНО АРКТИЧЕСКО МНОГОСТРАННО УПРАВЛЕНИЕ

Не съществува специален договорен режим за Арктика. Нито една държава или група от държави не притежава суверенитет над Северния полюс или Северния ледовит океан около него. Съществуват няколко морски граници, за които арктическите държави не са се споразумели за обхвата на изключителните икономически зони¹⁶. Твърденията пред Комисията на ООН за границите на континенталния шелф могат да доведат до спорни искания¹⁷. Освен това съществуват различни тълкувания на условията за преминаване на корабите в някои от арктическите води, особено в Северозападния проход¹⁸.

Вече съществува обширна международна правна рамка, която се прилага и за Арктика. Разпоредбите на Конвенцията на ООН по морско право (UNCLOS)¹⁹ предоставят основата за разрешаването на спорове, включително и за определяне на граници. UNCLOS също така съдържа правилата за използването на живи и неживи ресурси и за опазването на околната среда. Освен това, съществуват редица многостранни споразумения за околната среда, които се прилагат за Арктика, често без специално да споменават региона.

През май 2008 г. пет държави, разположени по крайбрежието на Северния ледовит океан, приеха декларация²⁰, в която се заявява, че те остават ангажирани с действащата правна рамка и с мирното уреждане на всички спорни искания. Оттогава насам няколко от държавите обявиха стъпки за разширяване или утвърждаване на националната си юрисдикция или засилване на арктическото си присъствие.

Арктическият съвет постигна успех в подготовката на оценки, създаването на регионална идентичност и установяването на арктически дневен ред. Наред с Евро-Арктическият съвет от региона на Баренцово море (BEAC)²¹ и със Северния съвет на министрите, той е участник в Северното измерение.

¹⁶ Договорени са пет двустранни определяния на граници. Нерешени остават споровете между: Русия и Норвегия в Баренцово море, САЩ и Русия в Беринговия проток и САЩ и Канада в морето Бофорт. Канада и Дания са в спор за остров Ханс. Освен това Норвегия и няколко държави, включително държави-членки на ЕС, тълкуват по различен начин приложението на договора от Свалбард в зоната от 200 морски мили около този архипелаг.

¹⁷ През 2001 г. Русия подаде искане за голяма част от Арктика, включително и Северния полюс. Норвегия също представи искане; Дания и Канада възнамеряват да представят искания.

¹⁸ Спорът включва както определянето на границите на вътрешните води на Канада, където канадските органи могат да управляват преминаването, така и правото на Канада да приема и прилага закони за предотвратяване на замърсяването от плавателни съдове в покрити с лед води.

¹⁹ Всички арктически държави (с изключение на САЩ), всички държави-членки на ЕС и Европейската общност са страни по UNCLOS.

²⁰ Декларация от Илулисат на Конференцията на Северния ледовит океан от 28 май 2008 г.

²¹ Северният съвет на министрите има ценен принос за насърчаване на арктическото сътрудничество.

Наскоро Европейският парламент подчерта важността на управлението на Арктика и призова за отделна арктическа политика на ЕС, като настоя Комисията да играе активна роля в Арктика²². Парламентарното измерение на арктическото сътрудничество е от ключово значение за повишаване на обществената информираност и за по-голям принос за изработване на политики. Европейският парламент играе важна роля в това отношение.

Европейската инвестиционна банка е в състояние да подпомага инвестиции в части от Арктическият регион в съответствие със своя мандат, особено в областта на околната среда, транспорта, енергетиката и научните инфраструктури.

Основните проблеми, свързани с управлението на Арктика, включват фрагментираността на правната рамка, липсата на ефективни инструменти, отсъствието на цялостен процес за определяне на политика и пропуски по отношение на участието, прилагането и географския обхват.

Цели на политиката

- ЕС следва да работи за продължаване на по-нататъшното развитие на система за управлението на Арктика в дух на сътрудничество, която е основана на UNCLOS и която следва да гарантира:
 - сигурност и стабилност
 - строго управление на околната среда, включително зачитане на принципа за предпазните мерки
 - устойчиво използване на ресурсите, както и открит и справедлив достъп
- Да се застъпва по-скоро пълно прилагане на вече съществуващите задължения, отколкото предлагане на нови правни инструменти. Това обаче не следва да пречат работата по по-нататъшното развитие на някои от рамките, тяхното приспособяване към нови условия или към арктическите особености.
- ЕС следва да насърчава широк диалог и договорени решения и да не подкрепя договорки, които изключват която и да било от арктическите държави-членки на ЕС или арктическите държави от ЕИП/ЕАСТ.
- Арктическите въпроси следва да бъдат застъпени по-широко в политиките и преговорите на ЕС.

Предложения за действие:

- Да се оцени ефективността на многостранните споразумения, свързани с Арктика, за да се определи дали са необходими допълнителни инициативи или мерки. Да се следят отблизо процесите на определяне на морски граници и на установяване на външни граници на континенталния шelf, за да се оцени тяхното въздействие върху интересите на ЕС.

²²

Резолюция от 9 октомври 2008 г. относно управлението на Арктика.

- Да се разгледа възможността за установяване на нови, многосекторни рамки за интегрирано управление на екосистемите. Това би могло да включва създаването на мрежа от защитени морски зони, мерки за корабоплаване и правила за гарантиране на устойчивото експлоатация на минерали.
- Да се укрепи приносът към Арктическият съвет в съответствие с ролята и потенциала на Общността. Като първа стъпка Комисията ще кандидатства за статут на постоянен наблюдател в Арктическият съвет.
- Да се предложи партньорите от Северното измерение да провеждат редовни обсъждания за въпроси, свързани с Арктика, и да разглеждат възможностите за проекти по партньорството на Северното измерение в областта на околната среда, които да обхващат обширни области от европейската Арктика. Усилията в областта на енергийната ефективност и в рамките на новото партньорство за Северното измерение ще имат голямо значение за арктическото сътрудничество.
- Да се инициира размисъл върху възможностите за бъдещо развитие на свързано с Арктика трансгранично сътрудничество и регионални програми, за да се засили сътрудничеството с арктическите държави.
- Да се разгледат всички възможности на международно равнище за прокарване на мерки за защита на морското биоразнообразие в области, които са отвъд национална юрисдикция, включително чрез продължаване на усилията за постигане на споразумение за изпълнение на UNCLOS.
- Да се работи за успешното приключване на международните преговори относно морските защитени зони в извънтериториални води.
- Да се обсъди с Норвегия и Исландия как да се интегрира Рамковата директива за морската стратегия в Споразумението за ЕИП и по този начин да се прилага за част от Северния ледовит океан.
- Да се включват арктическите въпроси в бъдещи дискусии срещи на високо равнище, свързани с морската проблематика.
- Да се предостави обобщение на всички дейности на ЕС, свързани с Арктика, на тематичния уебсайт за морско дело и да се насърчава диалог по тези дейности със заинтересованите страни.
- Да се разгледат заедно със северните държави възможностите за създаване на Европейски арктически информационен център.
- Да се установят по-близки отношения с арктическите образователни мрежи.

Гренландия

Като част от Дания, Гренландия е една от отвъдморските страни и територии, асоциирани с Общността. Общността предоставя на Гренландия значителна финансова подкрепа чрез годишни програми за действие²³.

Предложения за действие

- Да се засили свързаното с Арктика сътрудничество с Гренландия. Следва да се обмислят допълнителни усилия за превръщането на ЕС в още по-важен партньор за Гренландия в управлението на нейната уязвима околна среда и предизвикателствата, пред които е изправено нейното население²⁴.

5. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Предложенията, които се съдържат в Съобщението, целят да предоставят основа за по-подробен размисъл, което би било полезно за изпълнението на стратегическите инициативи на ЕС, включително интегрираната морска политика. Настоящото съобщение следва да доведе до структуриран и координиран подход към арктическите въпроси като първи етап на арктическа политика на Европейския съюз. Това би отворило нови възможности за сътрудничество с арктическите държави, като помогне на всички нас да укрепим стабилността и да намерим правилното равновесие между приоритетната цел за опазване на арктическата околна среда и нуждата от устойчиво използване на ресурсите.

²³ За периода 2007—2013 г. за годишните програми за действие е определена финансова помощ от до 25 млн. EUR годишно за подкрепа в областта на образованието и професионалното обучение. Освен това 15,8 млн. EUR годишно се посвещават на рибарството.

²⁴ Като се отчита Зелената книга на Комисията относно бъдещите отношения между ЕС и ОСТ - COM(2008) 383.